

Lila csík, fehér csík

(Regényrészlet)

EGRESSY ZOLTÁN

Nagy idők kis tanúi vagyunk, hajtogatja a nagybátyám élete utolsó éveiben, ekkor már nem farag talpba karácsonyfát, baráti körökbe jár, veszprémi gimnázium, énekkar, régi társaival együtt emlékezik volt dolgokra, elkezd felmondani élete történetét egy ócska, rossz minőségű magnóra, különösebben nem érdekli a rokonokat, akiket értesít nagyszabású vállalkozásáról.

Talán lesz majd, aki meghallgatja, amikor a végére ér, már amennyiben nyílik rá mód, sajnos nagyon halk a felvétel, annyira, hogy visszaellenőrzéskor ő maga sem érti jól, bosszankodik, amiért nincs jó diktafonja, miért nem veszek neki, nem vagyok elég kíváncsi, ugyanaz játszódik le, mint sötét istennő nagyanyám esetében, ő szóban kezd bele nemegyszer utolsó tiszta éveiben egészen elképesztő huszadik századi történetekbe, egyik-másik hallatán megértem, miért ad biztonságérzetet neki, ha ő irányít másokat, nem fordítva, de alapvetően csúnyán tolom el a dolgot magamtól, majd, majd, gondolom, egyszer majd elmondatok vele mindent, amit megélt, amin túl van, rögzíteni fogom, amit megtudok, addig halogatom, míg késő lesz, mire észbe kapok, már nincs kivel beszélgetnem.

Nem világos, a nagybátyám végül meddig jut el, a kazetta nincs meg, a nagy idők is elvesznek, a kis tanúk is, egy-két szavajárása marad meg az emlékezetekben, *pillanat*, mondja sokszor, *most mondom*, ez a másik, többnyire indokolatlanul használja a szókapcsolatot, a *most* egyáltalán nem érthető, mintha indulat volna benne, mintha sokadszor erősítene meg

valamit, pedig nincs mit cáfolnia, türelmesen hallgatják, mégis így vezet be egy-egy sztorit, ez is meddig marad meg, ez az emlék róla, csak amíg él, aki hallotta, *ó, idő szála, hangszálak*, nézem, ahogy egy kispesti templomban leperegnek a hamvai, furcsa temetés, először látok ilyet, ebéd követi a közlben, nem vagyunk sokan, anyám tartja magát, amennyire tudja, választ valamit, talán vagglytal is májat, de nagy étvágya nincs.

Nézem őt, ahogy ül szemben velem, az asztal másik túloldalán, szelíden fogadja most is, amit rámérnek, hullnak ki az emberek az életéből, alig maradtak már, eszembe jut, ahogy orvoshoz visz tizenhárom évesen, a biztonságérzet, ahogy mellette elfelejtek izgulni. Takács Zsoltitól jövök haza, néha átmegyek hozzá délután, zenét hallgatunk és a foxyjával játszunk, ő az aktuális haverom, arról győzköd, hogy a sztereó azt jelenti, ugyanaz szól két hangfalból, ellentmondok, dehogy ugyanaz, épp az a lényeg, hogy más, az előszobájukban faasztal áll, odakapok a vita hevében, becsusszan a körmöm alá egy hosszú, vastag szálka. Nem áll ki a vége, nem fáj, de tudom, ott nem maradhat, azt is tudom, hogy magától nem fog kijönni, próbálom feszegetni a körmömet, nyúlnék alá, nem megy, pánikba esem, tartok az orvosi beavatkozásoktól, márpedig, úgy tűnik, szükség lesz rá, gyorsan elbúcsúszom, hagyom a sztereó-témát, igazam van, de nem tudok másra koncentrálni, csak a magam bajára, hazarohanok, lefekszem az ágyamra, végiggondolom, mi jöhet most, aztán kimegyek, muszáj szólnom, anyám öltözik, indulunk az ügyeletre.

Nagy bajom nem lehet, nem tépik le a körmömet, nem lesz műtét, minden elrendeződik majd, áthömpölyög belém anyám alapnyugalma, nem kellemes, amit csinál az orvos, még káromkodom is egyet félhangosan, van egy kis felfeszítés, de ki lehet bírni, anyám végig mellettem áll, rá figyelek, nem a beavatkozásra, csak ez ne múljon el soha, ez a mi páros létezésünk.

A temetés magyarázhatja valamelyest, mégis különös, melyik a másik emlék, ami eszembe jut a kis tor alatt, valamivel későbbi esemény, kórházból érkezik haza, látogatóban volt az édesanyjánál, nem kulccsal jön, csönget, ezt nem értem, megyek ajtót nyitni, révetegen áll, először az állapotától rémülök meg, aztán attól, amit mond, *element* az anyukája, senki halálát nem nevezi máskor ezzel a szóval, *element*, csak ennyit mond, ott van benn, amikor megtörténik, nem számít rá, nem mondja senki, hogy ennyire gyors lesz a lefolyás, ül az ágy mellett, látja az utolsó sóhajokat, a legutolsót is, valahogy hazabotorkál, de a kulcsot már nincs ereje elővenni, átölelem, nyilván ügyetlenül, apám is kiér az előszobába, azt tanácsolja, igyon valamit gyorsan, konyak van kéznél, eddig tudom ezt a kora estét, innen törlődik, a szobámba menekülök, a biztonságos posztereim alá.

Mert amikor nekem kéne mellette lenni, nem sikerül mindig jól, a tengerhez se viszem el később, pedig hogy szeretné látni, amikor végre elhatározom magam, már nem tud hosszabb útra indulni, egyéb kékségeket

is szeret, nem csak a tengert, ékszereket például, elég néznie, nem akarja birtokolni, és nem az értéke számít, csak a szín, a szép kék, álldogál sokáig egy-egy kirakat előtt, észreveszem, mit figyel, megkapja a medált karácsonyra, hordja, büszke rá, jól megy a kék szeméhez, gyerek lesz, ahogy gyönyörködik benne a tükör előtt, nézem az örömét, nem kell sok neki, boldog.

A karácsonytól is, úgy, ahogy van, bár soha nincs hó, mint gyerekkorában Veszprémben, viszont vannak unokák, akármilyen nagyok, azt játsszuk, hogy kicsik, mi is azok vagyunk, felnőtt gyerekek, csukva az ajtó, egyedül ő van benn a szobában, elindítja a zenét, meggyújtja a csillagszórókat, csenget, jövünk be, nézi az arcokat, az első dal végén azt suttozza, *boldog karácsonyt*.

Ismerősöm ismerősének ismerőse pszichológus, azt kéri ismerősöm ismerősétől, írja le valamilyen képpel, milyen a viszonya a testvérével. Ő azt feleli, amikor együtt fürödtek kiskorukban, a kádban a testvére ült a dugón. Nálunk a húgomnak jut a dugós oldal, egyszer megetetem csokipapírral, gondolkodás nélkül fogyasztja el, hisz nekem, ha azt mondom, finom, nem kételkedik, az óvodában sír, amíg nem lát, csak akkor marad csendben, amikor odaviszik a kémlelőnyíláshoz, és észrevesz engem, ahogy a nagycsoportban játszom Kormány Gáborral, emlékszik nevekre és eseményekre, ő mesél nekem az én óvodás élményeimről, arról, hogy ott utáltam meg a spenótot, Irénke óvónéniről, aki folyton hegedül, a jelemről, kanna, nem rémlik ez se, most én hiszek neki, emlékszik, ahogy anyám ráhímezi a locsolókannát a zsákomra, a dolgok előbb-utóbb ismétlődni kezdenek, ha nem is pontosan úgy, ahogy eredetileg történtek, a tárgyak, momentumok, motívumok kicsit más formában jönnek vissza, apró metamorfózisokkal, a húgom egyik lánya pszichológiai teszt során virágnak ábrázolja a családtagjait, kivéve magát, ő a nap, és kivéve a húgomat, ő kanna, öntözi a virágokat.

Anyámat másolom a tengerrel, a kékkel, apámat sörrel és Columbóval, Törőcsiket Ronaldinhóval helyettesítem egy időben, valami gyerekkort, valami húséget üldöz az ember, szereplők változhatnak, beidegződések nehezen, ha kiürül a világ, keresünk valamit, ami majdnem az.

Meg kellene nézmem azt a dömsödi cukrászdát, ahol olyasmi vizes fagyí kapható, amit szerettem, volt osztálytársnóm mesél róla, azt állítja, régi típusú, az lesz az, azt szeretem én, ő a ciprusi házigazdám, gazdag programot állít össze az ott töltött egy hetemre, beszél ő is ismétlődésekről, főleg gesztusok szintjén, ő erre érzékeny, *észreveszem apám mozdulatait magamon, ahogy elkezdek enni például, bár igazándiból anyu van bennem, de sok apró színesítő részlet apué*, mondja, nem tudom ellenőrizni, de biztos így van, kérdezi, mit írok, említem Törőcsik nevét, bólogat, persze hogy tudja, ki.

Minden este kidobok egy pólót, szakadtak, lyukasak, kinyúltak, azokat

viszem magammal az útjaimra, amik nem kellenek már, csak úgy nem válok meg tőlük, kell egy utolsó viselés, ennyivel tartozom nekik, aztán mehetnek a szemétkébe, így kevesebb csomagot kell hazacipelnem, nemcsak romantikus megoldás, praktikus is. A negyedik nap reggelén azt az ajándékba kapott, sportolásra használt pólót választom, amely Törőcsikét ábrázolja, alatta felirat, *legenda*, isszuk a reggeli kávé, a lány észreveszi, mi van rajtam, elsápad, leteszi a csészéjét, megkérdezi, ezt is ki akarom-e dobni este, persze, mutatom a foszladozást, a szakadásokat, megfogja a karomat, *azt nem lehet*, mondja, *megvarrom inkább*, igaza van, szégyenletes tette készülök, árulásra, hogy is dobhatnám ki, miközben róla írok, végül nem varrja meg, nem szükséges, megőrzöm így, legalább amíg elkészülök a hátralévő fejezetekkel, talán tovább is, ma van karácsony, és itt a póló, köszönöm a ciprusi angyalságot.

A pólón levő kép megvan az albumomban is, nem szimpatikus rajta különösebben, csupa védekezés az arc, van rajta némi sértettség, zárt tekintet, szűk száj, nem tudni, mi járhat a lekattintott fejben. Színész barátom, a szimulátoros pilóta természetesen szintén rendelkezik a fotóval, ő is beragasztotta, telefonon beszélünk, miután elolvassa a részt, amelyet elküldök neki, mégiscsak szerepel benne, egyetlen megjegyzése van, szerinte igenis bölcs ember Törő, nehogy félreérthető legyen, amikor azt írom, nem jellemző rá a bölcselkedés. Megnyugtatom, ez csak annyit jelent, hogy nem okoskodik feleslegesen, ja, úgy más, az igaz, azt én nem tudom persze, mennyire bölcs, de aki így focizik, annak intelligensnek kell lennie, ennyit mondok, az, válaszolja, és elmeséli egy beszélgetés történetét, abban a vendéglőben folytatták le, amelyben találkoztunk az albummegyeztetés során.

Orvos barátjával üldögél, nézik az égen szálló gépeket, mindketten repülőrajongók, csicseregnek a madarak, még nem kell szinkronba indulnia, a sebész túl van az ügyeletem, arra sétál Törőcsik, ismerik már egymást a barátommal, ezért bemegy, diskurálni kezdenek. Műveltnek és szellemesnek bizonyul, kíváncsi, nyitott mindenre, higgym el, mondja a színész, fantasztikus az a délelőtt, az orvos később kétszer operálja majd a futballista kezét, az egyik még gipszben lesz, amikor eltöri a másikat is, a kórházban esik le az ágyról, az már a vég kezdete, *már tudhatod, az ősz halott*.

Miért nem hagyják játszani, miért fekszik mindig a földön, háborgok gyerekként, miért mindig a csatárok angyalarcúak, na jó, nem mind, Suarez nem, tudom, hogy Törőcsik nem hülye, nem buta, hogy ne fogná fel, miért csinálják ezt vele, azért, mert jó, ezt a két dolgot együtt adja neki az élet, őstehetséget kap, de ezzel kíméletlen bánásmód jár, kezdjen vele, amit akar, amit tud, elgyengíti az embert a felismert gonoszság, okos, ezért megy el a kedve, ez így összeáll, eszembe jut a Real Madrid elleni két kupameccs

az 1982-83-as idényből, mindkétszer megsérül már az első félórában, nyilván nem véletlenül, tőle félnek, róla beszélnek a spanyol öltözőben, rá készülnek, őt kell kivonni valahogy a játékból, az egyetlen világsztárt, *Angel az 1. percben akkorát rúgott Törőcsikbe, hogy a csattanástól borsózni kezdett a kapu mögött ülők háta*, én meg ilyen kis buta vagyok, az merül fel bennem, miért nem hagyják játszani, a bölcselkedésről még annyit, hogy az őszintétlenség volna a részéről, márpedig nem az, ezért szeretik azok, akik nem tudják megmagyarázni, miért rokonszenves nekik, és ennek nem mond ellent az a néhány nyilatkozat, amelyet tesz vagy tetetnek velem, amelyekben esetleg csúsztatva magyaráz meg valamit, sőt, talán azokba betegszik bele, az rendeltet velem még egy korsót, meg még egyet, nem olyan igazából, csak hát valamilyen szinten muszáj megfelelni.

Jól szituált mérnökcsaládból származik, nem proli közegből, mint a régebbi nagyok, nem kell sehonnan kitörnie, nem ez az egyetlen esélye, ő csak tehetséges, és akkor ideértünk megint, mi van, amikor ezt felismeri, ha tudja, lehetne Pelé vagy Maradona, attól még nem lesz az, valaki megkérdezi tőle, mit szeretne? Jónás a halban, lila csíkos papi öltözetben, és megint a hit, annak vaksága, az önbizalom, annak hiánya, önelhagyás – mik helyett állnak ezek néplélekben és személyes szinten? Pótol valamit, vagy van saját helye?

Egykedvűen sétál az Eötvös Loránd utcában – ma már Papnövelde –, követem a kitépett, kockás lappal, nem karácsony jön, nyár jön, anyám másik kedvenc időszaka, tenger nincs, de Balcsi van, bár nem északi part, mint gyerekkorában, hanem déli, a torokkaparás kapcsán a minap kiderül, hogy vashiányom van, nem Vasas, az a nagyapám területe lenne, mit jelent ez, sok spenótot kéne ennem, meg májat, csak hogy másoljalak, pillanat, most mondom, ezt neked mondom, *e földön többé sose látlak*, de lesz majd egy eltéveszthetetlen találkozás az elementekkel, veled is, addig hordalak magamban, visellek, és *várlak téged, tudhatod*.

